

Notat

Dansk Erhvervs hørings svar på EU's Green Deal

Til: Klima, Energi og Forsyningsministeriet, Annette Mølgaard Schaper (anmje@kefm.dk) og Miljø- og Fødevareministeriet, Anders Fink (anfin@mfvm.dk) og Iben Petersen (ibp@mfvm.dk).

Fra: Dansk Erhverv, UBA, LEL, JLZ, LIH, LRI, SLRO, MER, JHS

Generelt

Dansk Erhverv mener, at det er meget positivt, at Kommissionen ikke kun har fokus på at iværksætte nye tiltag, men også vil have fokus på at sikre at gældende lovgivning håndhæves og gennemføres effektivt – og gerne ændres hvor eksisterende regler ikke understøtter den grønne aftale, hvor det er miljø- og fødevarerikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Desuden opfordrer vi den danske regering til at understøtte Kommissionens tilsagn om at have fokus på at forenkle lovgivningen og at afhjælpe ikke-sammenhængende lovgivning i forbindelse med evalueringer, konsekvensanalyser og forslag til retsakter.

Større klimaambitioner

Kommissionen har allerede fastsat en klar vision for opnåelse af klimaneutralitet i 2050, og Kommissionen vil inden sommeren 2020 fremlægge en plan, der skal øge EU's 2030-mål for reduktion af drivhusgasemissioner på mindst 50 % og op til 55 % sammenlignet med niveauerne i 1990, hvilket skal ses i forhold til det nuværende mål om en reduktion på 40% i 2030. Som led i dette vil Kommissionen fremlægge forslag om en europæisk "klimalov" i marts 2020. For at sikre realisering af målet vil kommissionen komme med forslag til revision af relaterede politikker.

Dansk Erhverv er meget positiv overfor en grøn progressiv linje fra EU-kommissionen. Dansk Erhverv finder det afgørende, at man dansk side bakker positivt op om de højere klimaambitionerne. Som udgangspunkt er fælles EU-regler et entydigt gode for danske virksomheder, da de giver mere ens konkurrencevilkår. Samtidig bør man fra dansk side have fokus på at støtte politiske og regulatoriske tiltag som understøtter konkurrenceevnen, og har fokus på at undgå øgede administrative samt direkte og indirekte omkostninger for danske og europæiske virksomheder.

Et konkrete eksempel som bør undgås i fremtiden, er EU's bygningsdirektiv, som pålægger danske erhvervsvirksomheder at dække omkostninger ved etablering af optankning af elbiler. Omkostninger til etablering af optankning af biler med klimavenlige drivmidler bør ikke pålægges erhvervsvirksomheder med P-pladser. Hvis der er behov for subsidiering eller på anden vis støtte til virksomheder med tank- og opladningsstationer, så bør dette finansieres på anden vis. EU-regulering som dette eksempel bør ændres og udgås fremadrettet for at sikre fortsat bred opbakning til

den grønne omstilling. Det opfordrer Dansk Erhverv regeringen til at have fokus på det videre arbejde og i revisionen af EU's bygningsdirektiv.

I forbindelse revision af EU kvotehandelssystem, så overvejes det at udvide kvotesystemet til bl.a. også at omfatte transportsektoren. Indenfor transportsektoren, så har den hidtidige regulering, med fokus på aftaler med bilindustrien om normer for emissioner og klimabelastning, vist sig at være succesfulde i forhold til at drive innovation og renere teknologi på markedet. Omvendt har CO₂-kvotesystemet historisk vist sig at have en del udfordringer, og være ineffektivt i forhold til innovation og investering i renere teknologi. Det er sandsynligvis begrundet i den meget usikre og fluktuerende kvotepris, hvorfor fx UK har implementeret en national prisbund under kvoteprisen.

EU's kvotesystem virker ved, at det er de billigste reduktioner som foretages først på tværs af forskellige sektorer. Reduktioner i en given sektor afhænger af adfærdseffekten af kvoteprisen, og da fx transport i personbiler i alle EU-lande er højt beskattet, så vil den nuværende kvotepris ingen effekt have på adfærden eller teknologiudviklingen. Dette underbygges af en analyse fra 2014 fra Cambridge Econometrics i forbindelse med diskussionerne i 2013-2015 om indlemmelse af transportsektoren i ETS. Analysen¹ viser, at kvoteprisen skal være 217€ eller ca. 1627 kr., hvis man skal opnå samme effekt som den nuværende regulering ved aftalen mellem bilindustrien og EU-kommissionen om brændstoffektivitet. I dag er kvoteprisen 182 kr. eller ca. 24€.

Derfor er det meget tvivlsomt om en indlemmelse af transportsektoren i kvotesystemet vil lede til adfærsændringer og dermed teknologiudvikling. Tværtimod kan det have den modsatte effekt, hvis kvotesystemet erstatter det nuværende aftalesystem mellem EU-kommissionen og bilindustrien.

Dansk Erhverv opfordrer derfor ikke umiddelbart regeringen til at støtte udvidelsen af kvotesystemet, da forslaget klimaeffekt kan være meget tvivlsomt.

CO₂ - grænsetilpasningsmekanisme

Da ikke alle lande i verden har samme klimaambitionsniveau, så foreslår Kommissionen at EU skal etablere en såkaldt "carbon border adjustment mechanism", som groft sagt vil have karakter af en klimatold der skal imødegå klimadumping af varer i EU. Formålet er at reducere risikoen for "carbon leakage", dvs. udflytning af CO₂-intensiv produktion fra EU til tredjelande med en mindre ambitiøs klimalovgivning, og give tredjelande et økonomisk incitament til at bringe deres klimapolitik på højde med EU's. Tanken er, at der skal pålægges en afgift på importvarer ved EU's grænser baseret på den mængde CO₂-udslip, som produktionen – og muligvis også transporten – af varen har forårsaget.

Det er langt fra nogen enkel øvelse at designe sådan en afgift, som ikke kommer til at stride imod WTO's regelsæt, og som ikke bliver genstand for nye handelskonflikter mellem EU, USA og Kina. Det ser ud til, at Kommissionen vil gå efter en snæver løsning, hvor afgiften kun vil ramme importerede råvarer med et højt CO₂-indhold såsom cement, stål, kul og aluminium, og at man vil gøre

¹ Cambridge Econometrics, 2014. https://www.ebb-eu.org/EBBpressreleases/Cambridge_ETTS_transport_Study.pdf

sig umage for at holde downstream-virksomheder nogenlunde skadesfri. Metodisk virker det svært. Det bliver selvsagt vigtigt for EU at undgå, at man her ikke lægger kimen til grønne handelskrige i fremtiden.

Dansk Erhverv støtter en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme på europæisk niveau, hvis det kan lade sig gøre at konstruere den indenfor ovennævnte rammer. Udover de nævnte metodiske problemstillinger forekommer den nuværende anspændte situation i international handelspolitik imidlertid ikke just gunstig i forhold til at introducere et så vidtrækkende initiativ. Det vil derfor være en vigtig selvstændig målsætning for EU at sikre, at timingen af initiativet bliver så opportunt som overhovedet mulig.

Transport

Dansk Erhvervs støtter generelt EU's ambitiøse strategi på transportområdet og er enig i de udfordringer, der oplystes i dokumentet.

I Danmark er erhvervslivet i samarbejde med myndighederne ved at udarbejde og implementere en ambitiøs klimapolitik. Forslaget til en European Green Deal er derfor særdeles veltilmet i forhold til at koordinere national- og EU-politik på området.

Lige som klimaudfordringen er transport både global, regional og lokal, og indsatsområderne skal indrettes på, hvilken type transport der er tale om. Mens lokal transport godt kan reguleres nationalt, er regional og global transport meget egnede emner til international regulering. Vi tillader os i det følgende at betegne transport i EU som regional.

Dansk Erhverv skal opfordre til, at de enkelte tiltag i klimaplanen indrettes efter, hvilken konkurrenceeffekt de har uden dermed at sænke ambitionerne. Vi finder det uproblematisk at EU udstikker retningslinjer og ambitioner på lokal og national transport. Et godt eksempel herpå er rammerne for mobilitet i Europas større byer, hvor en virksomhed, der opererer i flere europæiske storbyer, kan blive ramt af forskellig regulering i hver enkelt by – også på klimaområdet. Dansk Erhverv ser gerne området harmoniseret og støtter dermed Green Deals forslag om tiltag rettet særlig mod transportforurening i byer.

På det globale område – særligt fly- og skibstransport støtter vi også her tanker om en ambitiøs klimapolitik. Indsatsen på området skal dog være indrettet på at bibeholde EU's og europæiske virksomheders globale konkurrenceevne. Det vil ikke være godt hverken for miljøet eller erhvervslivet, hvis driften af fx skibsfart går til rederier baseret udenfor EU fordi de har mulighed for at operere under mere lempelige klimakrav end europæiske. Det ændrer dog ikke på, at man også på disse områder kan iværksætte en ambitiøs klimapolitik, blot den har den internationale konkurrenceevne i mente. Vi skal i den forbindelse opfordre til, at EU forstærker indsatsen mod at få et højere multilateralt ambitionsniveau på området.

Fremme af forskning og innovation

Dansk Erhverv støtter ambitionerne i den grønne pagt om at fremme nye teknologier gennem forskning, innovation og demonstrationsprogrammer. Dansk Erhverv er enige i, at det er vigtigt,

at Det Europæiske Innovationsråd kan bistå nyetablerede virksomheder og SMV'er med midler, egenkapitalinvesteringer og virksomhedsaccelerationstjenester. Der er særligt behov for at se på, hvordan fremtidens grønne forretningsmodeller og teknologier kan understøttes med langsigtede og risikovillige investeringer i samarbejde med private investorer. Ved at sikre incitamenter til god inddragelse af private investorer i grønne investeringer, kan den private sektor opbygge større erfaring og kompetencer med grønne investeringer, som på sigt vil gøre offentlig støtte til private virksomheder mindre nødvendigt.

Fra jord til bord: etableringen af et retfærdigt, sundt og miljøvenligt fødevareresystem

Dansk Erhverv bakker grundlæggende op om en Kommissionsstrategi om en grøn tilgang til "jord til bord", og dens ambition om at skabe et fair, sundt og miljøvenligt fødevareresystem i EU. Dansk Erhverv vil forholde sig til det specifikke indhold, når der lanceres et udkast i foråret 2020. Strategien ventes blandt andet at indeholde indsatser for at understøtte nye, innovative fødevarer og foderstoffer, bekæmpe fødevarer svindel og madspild, øgede krav til dyrevelfærd, reducere miljøaftryk fra transport, oplagring, emballager samt stimulere til et mere sundt og bæredygtigt fødevarereforbrug.

Dansk Erhverv støtter op om, at Kommissionen vil sikre, at den fælles landbrugspolitik (CAP) i endnu højere grad indlejrer robuste klima- og miljøkriterier i de strategiske planer. Indsatser som skal fremme økologisk produktion og højere dyrevelfærdsstandarder samt mindske anvendelsen af pesticider og antibiotika.

I forhold til virksomheders reduktion af madspild er mange virksomheder i dag udfordret af gældende EU-regler, som spænder ben for virksomhedernes forsøg på at begrænse deres madspild mest muligt. Dansk Erhverv efterlyser derfor et reelt opgør med gældende regelsæt, så indsatser for at begrænse madspild og bidrage til en cirkulær økonomi får andre vilkår end det er tilfældet i dag, hvor fx en detailvirksomheds donation af overskydende fødevarer til en velgørende organisation i lovgivningsmæssig forstand anses for værende et salg mellem to virksomheder, hvilket medfører unødigt administration og omkostninger for virksomhederne.

Kommissionen vil med strategien også undersøge nye måder at formidle bedre information og mere præcise oplysninger til forbrugerne på, såsom hvor fødevarerne kommer fra, deres ernæringsmæssige værdi og deres miljøaftryk. Dansk Erhverv er som udgangspunkt positiv, men det er afgørende, at eventuel ny information og mærkning af fødevarer fremstår tydelig og troværdig, ligesom kravene ikke må blive så detaljerede, at de skaber unødvendige omkostninger for virksomhederne. Nye tiltag bør derfor udvikles i tæt samarbejde med erhverv, myndigheder og viden-skaben, så de får en reel effekt og dermed at det kan måles i en faktisk adfærdspåvirkning.

Dansk Erhverv ser frem til styrket fokus på bekæmpelse af fødevarer svindel, herunder styrket håndhævelse og efterforskningskapacitet på EU-plan. Fødevarer og råvarer til fødevarer er i den grad handelsvarer, som krydser grænser inden for og udenfor EU, så derfor er et tværnationalt samarbejdet - både mellem Kommissionen og medlemsstater og medlemslande imellem - helt afgørende for at lykkes med at sikre mod fødevarer svindel i EU og dermed sikre tilliden til fødevarer.

Det fremgår, at importerede fødevarer, som ikke overholder EU's miljøstandarder, ikke må bringes i omsætning på EU's markeder. Dansk Erhverv læser det som en videreførelse af, hvordan forholdene allerede er i dag.

Nye metoder til planteforædling rummer meget store klimapotentialer. Fx kan gamle robuste sorter og tilmed vilde planter, der allerede har de egenskaber, som er nødvendige i et bæredygtigt jordbrug, nu med nye genredigeringsteknikker forædles på langt kortere tid end de hundreder og tusinder af år, som det har taget at udvikle de afgrøder, som vi kender i dag. Sådanne ønskede egenskaber kan være modstandsdygtighed over for plantesygdomme og skadedyrsangreb, en effektiv udnyttelse af vand og næringsstoffer i jorden, så der skal vandes og gødes mindre og flerårige planter med dybe rødder der lagrer kulstof, og dermed trækker CO₂ ud af atmosfæren. Derfor har Det Ethiske Råd i april 2019 opfordret til en ny tilgang til planteforædling og klima.

Dansk Erhverv opfordrer derfor Regeringen til at arbejde for en hurtig opdatering af EU-regler i relation til nye forædlingsteknikker samt klimaproblematikken.

Miljø, affald og genanvendelse

Dansk Erhverv finder det meget positivt, at Kommissionen med den europæiske grønne pagt igangsætter en ny vækststrategi, der sigter mod at omstille EU til en ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi, hvor der i 2050 ikke længere er nogen nettoemissioner af drivhusgasser, og hvor den økonomiske vækst er afkoblet fra ressourceanvendelsen.

Dansk Erhverv er enig i, at et centralt formål er beskyttelse, bevarelse af EU's naturkapital og biodiversitet. En omstilling væk fra et fossilt til et biobaseret må ikke ske på bekostning af biodiversitet, hvorfor en klimaindsats skal sammentænkes med en biodiversitetsindsats. Årsagerne til klimaændringer og biodiversitetstab er globale og ikke begrænset af nationale grænser. Det er derfor stærkt, at den grønne aftale, med et af sine hovedformål, ønsker at sikre en stærk europæisk tilgang, som lægger pres på det internationale samfund til at følge med.

Kommissionen ønsker at iværksætte nye initiativer i samarbejde med medlemsstaterne for at sikre, at gældende lovgivning og politikker med relevans for den grønne pagt håndhæves og gennemføres effektivt. Det er også et centralt formål for EU 7. miljøhandlingsprogram, og forhåbentligt også det kommende 8. program, at sikre harmonisering og håndhævelse af eksisterende lovgivning. Som princip bør eksisterende lovgivning sikres forud for indførelse af ny lovgivning, for bedst muligt at bidrage til en konkurrencedygtig økonomi og et velfungerende indre marked. En konkurrencedygtig økonomi er en vigtig forudsætning for, at den bidrager effektivt til den grønne omstilling.

Dansk Erhverv er enig i, at EU har brug for en stærk handlingsplan for cirkulær økonomi, der kan gøre EU ressourceeffektivt og klimavenligt. Det er logisk og fint at fokusere målrettet, hvor ressourceforbruget er størst, og hvor der er potentialer for teknologiudvikling og jobs. Danmark bør revidere sin egen handlingsplan for cirkulær økonomi for at få den målrettede EU grønne aftales prioriterede fokusområder, som er tekstil-, bygge-, elektronik- og plastsektoren. På den måde vil

det danske marked for genanvendelse blive en del af et EU-marked og kunne blive bannerfører for teknologiudvikling.

Det er vigtigt, at forbrugerne bliver i stand til at udvælge mere bæredygtige produkter for, at de bidrager til at trække omstillingen i gang. Forbrugere har her brug for pålidelige og verificerbare oplysninger, så de træffe mere bæredygtige beslutninger, og dermed reducerer risikoen for grønvaskning. Dansk Erhverv opfordrer derfor, at Kommissionen investerer langt mere i et stærkt EU miljømærke for at få større udvalg af miljømærkede produkter og for, at kriterier, der fremmer klima, cirkulær økonomi og flere ressourceeffektive produkter. Analyser viser, at forbrugerne efterlyser ressourceeffektive produkter, men ved ikke, hvordan disse udpeges. Her vil en stærkt EU Blomst være nyttigt.

Kommissionen ønsker at initiere en øget genanvendelse gennem handleplaner og reguleringer, og for plastemballage en afgift, hvis den ikke genanvendes. Dansk Erhverv finder, at det er på allerhøjeste tid, at Danmark får etableret en effektiv affaldssektor, der kan støtte Danmarks position under rammen af EU's grønne aftale. Kommissionen nævner, at producentansvarssystemer skal styrkes. Dansk Erhverv vurderer også, at producentansvarssystemer kan blive effektive driver i omstillingen til den cirkulære økonomi, hvis implementering er tro mod de markedsmekanismer, som producentansvarsmodellen er udtænkt i regi af.

Dansk Erhverv er enig i, at det indre marked for sekundære råstoffer og biprodukter skal effektiviseres. På ingen af EU-kommissionens fem traditionelle evalueringskriterier understøtter de nuværende regler en ressourceeffektivitet, ensidigt den cirkulære økonomi.

Offentlige myndigheder bør også i langt højere grad trække den grønne omstillingen i gang og sikre, at deres indkøb er grønne. Det er derfor positivt, at Kommissionen vil fremlægge forslag om yderligere lovgivning om og vejledning i grønne offentlige indkøb. Der bør i denne forbindelse fastlægges målsætninger for det offentlige grønne indkøb.

Dansk Erhverv mener, som Kommissionen, at der skal gøres en stærk indsats for at styrke biodiversitet i Europa og internationalt. Et enkelt lands indsats står også stærkere, hvis den er en del af en europæisk og international indsats, når migration, som følge af klima- og biodiversitetsforandringer, skal bremses. Dansk Erhverv er særlig bekymret for, at omstillingen fra et fossilt forbrug til en biobaseret, fører til en accelereret forringelse af biodiversiteten. Der er i den grad brug for at erhvervslivets grønne forretningsudvikling ikke føre til skader på biodiversitet, men gøres på et viden-grundlag, der sikrer en helhedsorienteret bæredygtig omstilling. Biomaterialer er et vigtigt bidrag til et mere klimavenligt forbrug, hvorfor Kommissionen bør igangsætte forskning, som kan sikre, man kan høste materiale fra skove og andre økosystemer uden, at biodiversitet skades. Der er ikke biomaterialer nok ved den nuværende anvendelsesform til total omstilling væk fra et fossilt forbrug, hvorfor biomaterialer bør anerkendes som en knap ressource. Der er også brug for bedre uafhængige certificeringsordninger, der sikrer biodiversitet i forbindelse med materialehøst fra økosystemer. FSC og PEFC sikrer ikke biodiversitet i tilstrækkelig grad.

Det er positivt, at Kommissionen fortsætter sin strategi med at sikre et giftfrit miljø ved at fremlægge en ny og revideret strategi for bæredygtig brug af kemikalier. Der er brug for en forenkling

af REACH procedurerne og lavere økonomiske omkostninger for at overholde REACH, som hæmmer konkurrenceevnen for især for SMV. Der er brug for, at få lovgivningsmæssige rammer på plads for hormonforstyrrende stoffer og nano, så virksomheder kan udvikle sikre produkter uden risiko for at miste investeringer på et senere tidspunkt og så forbrugerne kan få tryghed for de varer de indkøber. Og så er der i den grad brug for at EU's institutioner får de fornødne lovregler og værktøjer til at kontrollere e-handlen og privatimporterede varer, så beskyttelsen løftes op på niveau med den beskyttelse der sikres for det varehandlen via de fysiske butikker.

Dansk Erhverv opfordrer den danske regering til at understøtte Kommissionens tilsagn om at have fokus på at forenkle lovgivningen og at afhjælpe ikke-sammenhængende lovgivning i forbindelse med evalueringer, konsekvensanalyser og forslag til retsakter.

Finansiering

Det er afgørende for Dansk Erhverv, at omstillingen sker ud fra et perspektiv om at sikre solide kommercielle og konkurrencedygtige initiativer. Dette gælder navnlig på EU-niveau. Det er således afgørende, at investeringer og finansiering af grønne projekter foretages på markedsvilkår. Politiske initiativer, der tager sigte på finansielle virkemidler, skal desuden have internationalt sigte og aktivt understøtte dansk jobskabelse, eksport og konkurrenceevne.

I forhold til finansiering af den grønne omstilling er det væsentligt at bemærke, at målsætningen om den grønne omstilling er ambitiøs og vil kræve løsninger, som vi end ikke kender til i dag. Omstillingen forudsætter, at der ikke lægges unødige bånd på markedsmekanismene og dansk konkurrenceevne. Løsningerne vil kræve massive investeringer i langsigtede projekter inden for bl.a. vedvarende energi, energioptimering af produktionen i nye og eksisterende virksomheder og investeringer i øget ressourceeffektivitet. Investeringer, som blandt andet skal finansieres af den finansielle sektor.

Ved at skabe et attraktivt investeringsklima for investeringer i den grønne omstilling kan der udvikles nye banebrydende teknologier. Samtidig kan Danmark opnå en unik markedsposition inden for udvikling af de nye transformativ teknologier, der skal bringe verden ind i en CO₂-neutral tidsalder.

Det fremgår under pkt. 2.2.1, at Kommissionen har til hensigt i tredje kvartal af 2020 at præsentere en ny strategi for bæredygtig finansiering, Dansk Erhverv ser frem til at følge arbejdet med den nye strategi for bæredygtig finansiering, som vil fokusere på en række tiltag, herunder at etablere et system for klassificering af miljømæssigt bæredygtige aktiviteter. Et sådant tiltag vil efter Dansk Erhvervs opfattelse gøre det nemmere for investorer at identificere bæredygtige investeringer og sikre, at de er troværdige. Det er afgørende, at der etableres en sådan fælles, klar taksonomi, målemetode og kontrol af, hvad en "grøn investering" er. En manglende fælles og klar taksonomi er således en barriere for incitamentet for at investere grønt og langsigtet.

Dansk Erhverv noterer sig det under pkt. 2.2.2 anførte om, at den grønne pagt vil skabe betingelserne for bredt baserede skattereformer ved at fjerne støtten til fossile brændstoffer og herved flytte skattebyrden fra arbejde til forurening. Dansk Erhverv skal i den sammenhæng opfordre til,

at der generelt arbejdes med at forenkle og skabe transparente regler for beskatning af investeringer generelt, men navnlig i denne sammenhæng beskatning af investeringer i grønne løsninger.

Dansk Erhverv har noteret sig det under pkt. 3 anførte om, at EU agter at bygge videre på den internationale platform for bæredygtig finansiering, der for nylig er blevet oprettet med henblik på at koordinere bestræbelserne på at gennemføre miljømæssigt bæredygtige finansieringsinitiativer, samt at Kommissionen vil tilskynde til drøftelser i andre internationale fora, særlig G7 og G20. Dansk Erhverv følger EU's arbejde med udviklingen af platformen for bæredygtige investeringer og skal opfordre til aktiv dansk deltagelse i denne sammenhæng.